

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " pe $\frac{1}{2}$ an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiunile oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele sînt a se adresa redacțiunei "FOAIA DIECESANĂ"; eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	--

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 722 Pl. ex 1891.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu, Episcopul bisericii drept credincioase răsăritene române în Eparchia Caransebeșului, Iubitului nostru cler și popor credincios, dar, binecuvântare dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Christos!

La Dumineca Tomei din a. c. espiră periodul de trei ani, pentru care s'au fost ales la începutul anului 1888. deputații preoțesci și mirenesi pentru sinodul eparchial. Pe baza §§-lor 88 și 90 din stat. org. au deci a se efectui alegeri nouă de deputați pentru sinodul eparchial, pe periodul de trei ani următor și anume pe anii 1891. 1892 și 1893.

Drept aceea dispunem următoarele:

I. Pentru alegerea deputaților preoțesci se defige ziua de **Joi în 28 Martie** a. c. cal. nostru vechiu și așa preoții au să se adune fără de a mai aștepta altă convocare în această ziua la 10 oare înainte de amiază la locurile destinate pentru alegerea deputatului preoțesc, având a se urma la acest act conform dispozițiunilor §-lui 91 lit. d, din stat. org. Pentru evitarea îndoelilor referitoare la îndreptățirea preoților de a vota în respectivul cerc electoral, P. O. părinți protopresbiteri și administratori protopresbiterali sînt îndatorați a comunica prin comisariul consistorial colegiului alegătorii preoțesc o *consemnare* autentică, subscrisă de conducătorul tractului, despre toți preoții din respectivul cerc electoral (în Caransebeș și a celor din centru de lângă Episcopie) și aceste consemnări după esaminarea lor prin colegiul preoțesc electoral vor servi de basă la actul electoral, având consemnarea a se alătura la protocolul luat despre actul alegerii după formularul comunicat comisariului consistorial.

II. Pentru alegerea deputaților mireni se defige ziua de **Duminecă în 31 Martie** c. v. a. c. cu stricta observare a celor ce urmează:

a) Preoțimea parochială va publica cu opt zile mai înainte adevărat **Duminecă în 24 Martie** cal. v. a. c. în fie-care biserică, că în Dumineca viitoare, adevărat în **31. Martie** c. v. a. c. se va ținea sinod parochial extraordinar pentru alegerea de doi deputați mireni la sinodul eparchial, pe periodul anilor 1891. 1892. și 1893.

b) În Dumineca defiptă și publicată după punctul precedent intrunindu-se sinodul parochial extraordinar pentru alegerea deputaților mireni, acest sinod se va constitui așa: că alegătorii adunați își vor alege un președinte, doi bărbați de încredere și un notariu. Alegerea acestora se face sub **presidiul ordinaru**, adevărat al parochiului sau **administratorului parochial**, carele apoi, dacă nu va fi ales el însuși, va da presidiul președintelui ales (§. 91. lit. e.)

c) Sinodul parochial extraordinar astfel constituit trece acum la actul alegerii deputaților sinodali așa, că notariul va ceti cu voace înaltă pe fie-care alegătoriu din lista alegătorilor verificați, eară alegătoriu prezent își va da votul cu graii viu, sau dacă s'a cerut de 20 de alegători votare secretă, alegătoriu va da ședula, pe care va fi scris numele și conumele celor doi candidați de deputați. După-ce alegătorii prezenți și-au dat voturile lor, se mai așteaptă o jumătate de oară, după care se incheie votarea, punându-se în protocol apriat oara, când s'a incheiat votarea.

Alegătorilor li se recomandă a-și alege de deputați, pe cari îi cred mai apți de a reprezenta cercul întreg la sinodul eparchial. Alegerea cu aclamațiune nu este permisă, pentru-că alegerea nu se săvârșește pe deplin în **sinoadele parochiale, ci la actul scrutinării**, la care se numără voturile singuratece adunate din întregul cerc electoral.

d) Despre actul alegerii respective al votării în fie-care sinod parochial se va compune protocol, în care se vor însemna de a rëndul voturile, adevărat: numele și conumele alegătorilor, cari sînd de față au votat, și alătura cu ei acel indiviz, căroro li-au dat voturile singurateci alegătorii.

Acestea se înțeleg pentru cazul votării de rënd publice cu graii viu, eară dacă votarea va fi fost secretă adevărat prin ședule, atunci ședulele de votare adunate la oaltă cosându-se cu așa și aceasta sigilându-se, sau cuvertându-se și sigilându-se, se alătură la protocol (§. 91. lit. f.)

e) Finindu-se votarea, se va incheia protocolul în prezența alegătorilor, după aceea constatându-se și publicându-se rezultatul alegerii, acest protocol se va subscrie de președinte, bărbații de încredere și de notariu; apoi numai decăt se va apesa pe el *sigilul parochial* și așa se pune în cuvertă (învelitoare), se sigilează învelitoarea cu *sigilul parochial și cu al președintelui seau al vre-unui bărbat de încredere*, și adresându-se comisariului consistorial, se dă unui bărbat de încredere cu îndatorirea, ca să-l ducă și să-l predee negreșit la comisariul consistorial **Duminecă în 7 Aprilie** v. a. c. mult până la 10 oare înainte de amiază în locul defipt pentru scrutinare, pentru că la caz de întârziere ușor se poate întâmpla, că sosind protocoalele sinoadelor parochiale după incheierea scrutiniului, acelea să nu mai poată fi luate în considerare (§. 91. g). La compunerea acestui protocol în caz de votare publică se recomandă formularul alăturat sub A. În protocolul sinodului electoral numele și conumele alesului are a se înscrie întreg, nefiind permise semnele " " nici detto, nici I.

III. Bărbații de încredere ca trimișii singuratecelor sinoade parochiale, adevărat din fie-care sinod parochial căte unul, ducend cu ei protocoalele sigilate au să se

înfățișeze negreșit la comisariul consistorial mirenesc **Duminecă în 7. Aprile** vechiū a. c. mult până la 10 oare înainte de amiază la locul destinat pentru scrutinare. Asemenea și domnii comisari consistoriali sînt poștiți a se afla în ziua și oara sus amintită în locurile designate. Astfeliu bărbații de încredere întruniți sub președința comisariului consistorial vor forma colegiul de scrutinare alegîndu-și un notariū pentru ducerea protocolului. După aceea predând fie-care bărbat de încredere protocolul sigilat adus cu sine comisariului consistorial, acesta va desface în prezența bărbaților de încredere pe rînd toate protocoalele electorale intrate dela sinoadele parohiale, apoi va dispune ca acelea să se cetească cu voce înaltă, să se numere voturile din ele la rîndul sîu și să se scrie în protocolul colegiului de scrutiniū. Protocoalele sinoadelor parohiale, ce vor sosi după 12 oare, nu se vor lua în considerare. Acei indivizi, cari după numărarea și sumisarea tuturor voturilor se vor afla, că au întrunit cele mai multe voturi, se proclamă îndată de deputați aleși ai cercului respectiv și ca atari se înzestrează cu credenționale. La caz însă, dacă doi sau mai mulți indivizi vor avea majoritatea în asemenea număr de voturi, va decide între dînsii soartea executată numai decît în fața locului. Atît *protocolul colegiului de scrutinare*, cît și *credenționalele* se subscriu prin comisariul cons., notariul colegiului și toți bărbații de încredere prezenți. *Protocolul de scrutinare* se subșterne Consistoriului prin comisariū, eară credenționalele se înmanuează resp. se trimit *oficios pe poștă* cu recomandatiune deputatului ales și pentru a cărei trimitere comisariul consistorial rămîne respunzătoriu. Despre acest act are a se lua protocol după formulariul comunicat comisariului consistorial.

IV. Dacă vre-un comisariū consistorial preoțesc seau mirean s'ar afla împedecat în ori și ce mod, ca se nu poată împlini misiunea de comisariū, acela va face îndată arătare Presidiului consistorial, cerînd a se face altă denumire; eară dacă necesitatea de a se denumi alt comisariū se va arăta în momentul suprem chiar sub actul alegerii la preoți și al scrutinării la mirenii, în toate aceste cazuri membrii adunați sînt autorizați a-și alege din sinul lor un suplinte al comisariului consistorial, care suplent va îndeplini toate agendele comisariului (91. c. k.)

V. Pentru deplina orientare a preoțimeii, sinoadelor parohiale, bărbaților de încredere și a comisariilor consistoriali urmează aci *împărțirea* diecesei noastre în prescrișele 20 de cercuri electorali împreună cu numele comisariilor consistoriali.

I. Valea-Boului cu comunele Prisaca, Căvăran, Tincova, Pescere, Maciova, Jupa, Zăgujeni, Mutnic, Ohaba-Mutnic, Zorlențul Mic, Ruginosu, Valea-Boului, Rugi, Ohabața, Delinesci, Apadia, Valeadeni, Brebul, Ezeriș, Soceni și Tîrnova. — Comisariū preoțesc Andreiū Ghidiu, protopresbiter. Comisariū mirenesc Ion Ionașiu, asesor consistorial.

II. Logoj cu comunele: Logoj, Silha, Hezeriș, Tapia, Harmadia, Lugojel, Satu-Mic, Herendesci, Boldur, Hodoș, Sinersig și Sacoșul Unguresc. Comisariū preoțesc Dr. George Popoviciu, protopresbiter. Comisariū mirenesc Stefan Antonescu, președ. oficiului orfanal comt.

III. Zgribesci cu comunele: Zorlențul Mare, Dezesci, Furlug, Remete-Pogănici, Bărbosu, Scăiuș, Dragomiresci, Zgribesci, Sălbăgel, Oloșag, Honorici, Gavojdia, Jena, Sacul, Jdioara, Crivina, Criciova, Cireș, Măguri și Visag. Comisariū preoțesc George

Gașpar, as. cons. și paroch în Criciova. Comisariū mirenesc Titu Hațeg, avocat în Logoj.

IV. Făget cu comunele: Făget, Povérgina Bichigi, Băsesci, Bujoru, Jupan-Sudriaș, Susani, Criciova, Bucoveț, Surduc, Botinesci, Seceni, Sărăzani, Birna, Juresci, Botesci, Drinova, Poganesci, Fărdea, Huzesci, Gladna Rom. și Mont. și Mutnic-Draxinesci. Comisariū preoțesc Sebastian Olariu, protopresbiter. Comisariū mirenesc Coriolan Bredicean, adv. în Logoj.

V. Coșava cu comunele: Coșava, Nemeșesci, Temeresci, Șintesci, Margine, Zorani, Coștei, Bătesci, Brănesci, Jupănesci, Băloșesci, Zolt, Breazova, Curte, Romănesci, Goizesci, Tomesci, Luncani, Fărășesci, Petroasa, Crivina, Poeni, Homoșdia și Coșăvița. Comisariū preoțesc Dimitrie Iosof, preot în Bujoru. Comisariū mirenesc Adam Angel, învățătoriu în Coșava.

VI. Buziaș cu comunele: Buziaș, Căpăt, Racovița, Hitiaș, Sîrbova, Chevereșul Mare, Vucova, Silagi, Dubos, Cadar, Șipet, Ersig, Valea-Paii, Valea-Mare, Duleu și Vermeș. Comisariū preoțesc Teodor Cioloca, preot în Șipet. Comisariū mirenesc Nicolae Gherdan, notariū cerc. în Unip.

VII. Jebel cu comunele: Jebel, Folea, Opatița, Birda, Sculca, Șoșdea, Cerna, Berini, Blajova, Sacoșul Turc., Stamura Română, Icloda, Unip, Uliuc și Dragșina. Comisariū preoțesc Alesandru Ioanoviciu, protopresbiter. Comisariū mirenesc Ioan Marcu, as. cons. și învățătoriu.

VIII. Ghilad cu comunele: Ghilad, Banloc, Cebza, Giulvez, Lighed, Macedonia, Obad, Omor, Partoș, Petromani, Togir, Voiteg, Tolvadia, Fenii, Denta, și Gaiul Mic. Comisariū preoțesc Aureliu Drăgan adm. protopresbiteral. Comisariū mirenesc Dr. Lazar Simon, avocat în Ciacova.

IX. Fizeș cu comunele: Fizeș, Ramna, Jidovin, Ferendia, Gerteniiș, German, Percosova, Clopodia, Gătaia, Șemlacul Mare, Butin și Jamul Mic. Comisariū preoțesc Mihail Juica, as. c. și preot în Sredisțea-Mică. Comisariū mirenesc Martin Țapu, as. cons. și învățătoriu.

X. Vêrșet cu comunele: Rătișor, Srediscea-Mică, Mesici, Solcița, St. Ianoș, Voivodint, Coștei, Marcovet, Vlaicovet, Grebenat și Straja. Comisariū preoțesc Ioan Popoviciu, protopresbiter. Comisariū mirenesc Vladimir Spătariū, avocat în Vêrșet.

XI. Iam cu comunele: Biserica Albă, Iam, Ciorda, Vrani, Iertof, Vrăniuț, Petrila, Ciuchici, Nicolint, Rusova Noauă, Bêrlisce, Mircovaț, Răcășdia și Rusova Vechie. Comisariū preoțesc Filip Adam, protopresbiter. Comisariū mirenesc Andronic Babeț, postariū reg.

XII. Sasca Mont. Sasca Mont., Macovisce, Ciclova Mont., Ciclova Rom., Iladia, Socolariū, Potoc, Slatina, Bogodint, Padina-Mateiū, Cărbunariū, Sasca Rom., Boșneac, Coronini, Sichevița, Bêrsasca, Gornea-Liubcova și Naidaș. Comisariū preoțesc Ioan Pavlo

viciu, as. cons. și par. în Rusova-Nouă. Comisarîu mirenesc Dimitrie Lința, învățătoriu în Iladia.

XIII. Oravița Mont. cu comunele: Oravița Mont., Oravița Rom., Broșteni, Greovaț, Mercina, Vărădia, Cacova, Rachitova, Tievaniul Mic, Agadiți, Măidan, Ciudanovița și Jitini. Comisarîu preoțesc Alesandru Popoviciu, adm. protopresbiteral. Comisarîu mirenesc Elia Traila, avocat.

XIV. Recița Mont. cu comunele: Recița Mont., Recița Rom., Moniom, Călnic, Țerova, Doman, Cuptoare, Văliug, Gêrliște, Goruia, Giurgiova, Cârnecea și Secaș. Comisarîu preoțesc Iuliu Bumbescu, preot în Țerova. Comisarîu mirenesc Iuliu Vuia, not. cerc. în Recița mont.

XV. Bocșa Mont. cu comunele: Bocșa Rom., Vasiova, Bocșa Mont., Biniș, Doelin, Surduc, Forotic, Comoriște, Calina, Dognecea și Ocna de fer. Comisarîu preoțesc Maxim Popoviciu, adm. protopresbiteral. Comisarîu mirenesc Ioan Budințian, avocat.

XVI. Caransebeș cu comunele: Caransebeș, Iaz, Var, Ciuta, Obreja, Marga, Glimboca, Ohaba, Cireșa, Zăvoi, Ferdinandsberg, Crețima, Mal, Mêrul, Voislova, Valea-Mare, Ruskberg, Ruschița, Zervesci, Dalei, Cicleni, Rueni, Turnu, Borlova, Slagna, Verciorova, Bolvașnița, Cârpa, Buchin, Prisian și Poiana. Comisarîu preoțesc Filaret Musta, protosinghel. Comisarîu mirenesc Ioan Popoviciu, as. cons. și căpitan în pensiune.

XVII. Teregova cu comunele: Teregova, Petroșnița, Buceșnița, Goleț, Vălișoara, Hova, Sadova, Slatina, Armeniș, Feneș, Rusca, Luncavița, Verendin, Domașnea, Cănicea, Cornea, Cuptoare cu filia Crușoveț. Comisarîu preoțesc Ilie Sêrbu, as. cons. și preot în Armeniș. Comisarîu mirenesc Ilie Curescu, as. cons. și locoteninte în pens.

XVIII. Mehadia cu comunele: Mehadia, Tisovița, Plavicevița, Dubova, Ogradena, Eșelnița, Orșova, Jupalnic, Tuferi, Coramnic, Topleț, Bêrsa, Bogoltin, Pecineșca, Valeabolvașnița, Plugova, Globureu, Cornearva, Iablanita, Petnic, Globu-Craiova, Mehadica, Lăpușnicel și Pêrvova. Comisarîu preoțesc Mihail Popoviciu, protopresbiter. Comisarîu mirenesc Dr. Ioan Popoviciu, notariu la jud. reg. în Orșova.

XIX. Bozovicu cu comunele: Bozovicu, Borloveni-Noi, Putna, Prigor, Borloveni-Vechi, Pătaș, Rudăria, Prilipeț, Bănia, Gêrboveț, Lăpușnic, Moceris, Șopotul-Noi, Șopotul-Vechi și Dalboșeț. Comisarîu preoțesc Mihail Blidariu, as. cons. și preot în Prilipeț. Comisarîu mirean Petru Vuia, protopretor.

XX. Satul-Nou cu comunele Satul-Nou, Petrovosele, Glogoni cu labuca, Ofcea, Uzdin, Seleuș, St. Mihaiu, Nicolint, Doloave, Alibunar, Mramorac și Cubin. Comisarîu preoțesc Trifon Miclea, protopresbiter. Comisarîu mirenesc Ioan Balnojan, prim tene in pensiune.

VI. Fiind-că mai departe despre alegerile efeptuite are a se raporta Sinodului eparchial, așa domnii comisari consistoriali, resp. conducătorii actului electoral, atât

preoți cât și mireni sînt poștiți a subșterne protocoalele de alegere împreună cu protocoalele de scrutinare în termin de 3 zile la Consistoriu, observându-se în fine, că misiunea de comisariu este onorifică și de aceea speșele de călătorie nu sê pot rebonifica.

VII. Deoarece-ce acoperirea speșelor de călătorie și diurnelor deputaților sinodului eparchial cauzează mari greutăți Consistoriului diecesan din motivul, că cele mai multe comunități bisericești nu trimit regulat la terminul prescriș Consistoriului suma aruncată pe dênsele spre amintitul scop, așa pentru delăturarea acestei scăderi apelăm și de astă dată la bunul simț al creștinilor noștri cu deosebire al comitetelor și epitropiilor parohiale din respectivele comune provocându-le, ca cât mai curênd sê trimită în calea prescrișă la Consistoriul diecesan suma de bani adrepărțită pe comunele noastre bisericești pentru suportarea speșelor deputaților sinodali și congresuali.

Aducênd acestea toate la cunoșcința iubitului nostru cler și popor, totdeodată îmi esprim dorința cea mai ferbinte, ca clerul și poporul sê niseuească a alege pentru sinodul eparchial bărbați maturi, luminați și devotați bisericești noaștri și așezemintelor ei apostolești, pentru-ca astfelu dênșii sê poată conlucra din toate puterile lor la progresarea și înflorirea afacerilor noastre bisericești, școlare și fundationale.

Împărtășindu-Vê binecuvêntarea Noastră archierească sîm

Caransebeș, din ședința plenară a Consistoriului diecesan ținută în 12 Martie cal. v. 1891.

Al tuturor

voitoriu de tot binele

Nicolae Popêa, m. p.

Episcop

PARTEA NEOFICIALĂ.

Din propedeutica pedagogică

de STEFAN VELOVAN.

Formarea judecăților analitice și sintetice.

— **Raționamentul deductiv și inductiv.** —

Determinațiunea și abstrațiunea.

Experiință. Examinând mișcarea ideilor din următorul raționament

Figura desemnată are un număr oare-care de laturî.

Numêrul oare-care de laturî este patru laturî.

Figura desemnată are patru laturî.

Reproducere mijlocită și complicare.

Reproducere nemijlocită.

Contopire.

aflăm următoarele :

1. În judecata de nou formată (conclusiunea= respunsul școlariului) contopirea înaltă claritatea predicatului (terminul major), punêndu-l în opoșiție conscientă cu elementele subiectului (terminul minor), care și ele pot sê fie mai mult sau mai puțin clar distinse. Astfelu „patru laturî“ se înaltă în claritate în fața elementelor sensațiunei complexe „figura desemnată“.

Predicatul conclusiunei nu putea sê între în

nică o contopire, prin urmare nici să se înalțe în claritate, dacă între elementele din complexiunea subiectului nu se găsiu și de cele egale cu ale predicatului, ca să se poată naște contopirea. Descoperim așadar, că elementele predicatului se găsiu între cele ale subiectului încă înainte de contopire, numai că nu au fost înalțate la claritate destul de conștientă. Când o judecată se formează prin contopire, înălțându-se terminul major la un grad mai înalt de claritate, nu avem de a face cu o asoțiere, în care s'ar adauge elemente noi către cele ale terminului minor, ci cu una, prin care se desfac elementele clare ale subiectului de către cele mai puțin clare ale aceluiași subiect.

A forma o judecată, în care se desfac prin contopire clară unele elemente dintr'o complexiune de către altele, se zice a face analiză, eiar judecata formată astfel se numește judecată analitică.*

2. Examinând premisele numai din punctul de vedere al reproducerilor, observăm următoarele:

În premisa întâia (propoziția minoră) reproducerea mijlocită revoacă în conștiința școlariului un complex nehotărît de numeri, însemnat prin cuvintele „un număr oare-care de laturi“. În premisa a doua (propoziția majoră) vedem, că din acest complex nehotărît se înalță prin reproducere nemijlocită o idee mai hotărîtă, adică „patru laturi“, reproducere datorită impresiei ce o face figura.

Reproducerea mijlocită a unui complex de idei mai nehotărît, urmată de reproducerea nemijlocită a unei idei mai hotărîte din aceeași complexiune, se numește determinațiune.

Determinațiunea are așadar scopul de a pregăti premisele la formarea judecăților analitice.

3. Examinând în fine raționamentul de după asoțierile ce se petrec într'insul, descoperim următoarele:

În premisa întâia senzațiunea nouă (figura desemnată) se complică cu o complexiune de idei nehotărîtă. Asoțierea aceasta o numim *asoțiere în general*. În concluziune găsim aceeași senzațiune nouă asoțiată prin contopire cu ideea determinată „patru laturi“. O astfel de asoțiere o numim *asoțiere în special*.

Raționamentul, care mănecă dela o asoțiere în general și conlude la o asoțiere în special, se numește raționament deductiv, sau scurt, deducțiune.

Scopul raționamentului deductiv este așadar a forma judecăți analitice, pentru a analiza adică a desface complexiunile de idei (orî senzațiunile), înălțând elementele lor una câte una la claritate. Raționamentul acesta se servește de determinațiune ca de un mijloc la pregătirea premiselor (propoziția minoră și majoră). Din cauza aceasta *determinațiunea*

se numește și *operațiune ajutătoare sau auxiliară a raționamentului deductiv*.

Fenomene analoage descoperim, dacă examinăm și alte cazuri de analiză a complexiunilor de idei, pentru a stabili momentele constante, care se repetază la orî ce caz de analiză și pe care le cuprindem în următoarea

Lege: *Judecățile analitice se formează prin raționare deductivă din premise determinatoare.*

Experiința b). Dacă cercetăm mișcarea ideilor în următorii raționament

Figura 2. (Oblongul) încă are patru laturi.

Patru laturi erau și la figura 1. (Pătratul).

Figura 2. (Oblongul) e ca figura 1. (Pătratul).

aflăm:

Reproducere nemijlocită și contopire.

Reproducere mijlocită.

Complicare.

1. Judecata de nou formată sau concluziunea s'a născut prin aceea, că predicatul ei (terminul anterior), fiind reprodus în premisa a doua în mod mijlocit, ajunge a fi coexistent în conștiință cu subiectul ei (terminul posterior sau senzațiunea nouă.) Coexistența le complică, alăturând pe lângă complexiunea nouă și pe cea reprodusă. Această complicare nu privește decât elementele diferite ale complexiunilor, căci ceea-ce a fost egal în figurile 2. și 1. s'a contopit în terminul mediu. Elementele din complexiunea nouă (Figura 2.), care vin a se complica cu cele ale complexiunii reproduse (Figura 1.), nu se cuprind unele în altele. Când o judecată se formează prin complicare, se împreună, ca adaus de sine stătătoriu, un complex de elemente reproduse cu altul din elemente de nou intrate în conștiință. Elementele acestor complexiuni sunt de o claritate puțin diferentă.

A împreuna prin complicare o complexiune reprodusă cu alta de nou intrată, se zice a face sintesă); eiar judecățile născute prin complicare se numesc judecăți sintetice.*

2. Examinând raționamentul din punctul de vedere al reproducerilor, aflăm următoarele:

În premisa întâia (propoziția posterioară), reproducerea nemijlocită, întâmplată la ivirea senzațiunii omogene (Figura 2.), tinde a înalța o idee (patru laturi), care se înălțase odată sub impresia figurei 1. (Vezi premisa a doaua din raționamentul deductiv). Această repetiție e indicată prin cuvântul „încă“. Prin reproducerea mijlocită din premisa a doaua (propoziția prioară sau anterioară), școlariul își aduce aminte de complexiunea omogenă (Figura 1.), din care aceeași idee (patru laturi) se înălțase odată prin contopire. Aceste doaua reproduceri ne vestesc așadar înălțarea aceleiași idei (patru laturi) din doaua complexiuni omogene (Figura 2. și figura 1.).

*) Fiindcă desfacerea se întâmplă numai în idee, analiza aceasta se zice *ideală*, spre deosebire de *analiza reală* sau desfacerea aieve a lucrurilor.

*) Și aici împreunarea se întâmplă numai în idee; de aceea *sintesă* aceasta se numește *ideală*, spre deosebire de *sintesă reală* sau împreunarea aieve a lucrurilor.

Reproducerea nemijlocită a unei idei (mai mult sau mai puțin hotărâtă) *dintr'o complexiune oarecare, urmată de reproducerea mijlocită a unei alte complexiuni omogene, din care se înălțase mai înainte aceeași idee, se numește abstracțiune.*

Abstracțiunea are scopul de a pregăti premisele pentru formarea judecăților sintetice.

3. Privind numai la asoțierile ce se petrec în decursul raționării, aflăm următoarele:

În premisa întâia senzațiunea noaua (Figura 2.) se asoțiază prin contopire cu elementele determinate (patru laturi), care fac parte din ea. (Asoțiere în special). În concludsiune, aceeași senzațiune noaua o găsim asoțiată prin complicare cu elementele încă nedeterminate, cuprinse în complexiunea omogenă a figurei 1. (Asoțiere în general). Prin asoțierea în general, senzațiunea noaua s'a pus în rândul orî s'a îndus în șirul acelei complexiuni reproduse, care e omogenă cu ea, adică despre care s'a constatat, că are aceleași elemente egale.

Raționamentul, care mănecă dela o asoțiere în special și concludde la o asoțiere în general, se numește raționament inductiv, sau scurt, inducțiune.

Scopul raționării inductive este a forma judecăți sintetice, pentru a sevărsi sintese, adică a împreuna una câte una acele complexiuni (noaue și reproduse), care sînt omogene, cu alte cuvinte, în care s'au găsit elemente egale. Raționamentul acesta se servește de abstracțiune ca de un mijloc la pregătirea premiselor sale (propoziția posterioară și prioară sau anterioară). Din cauza aceasta abstracțiunea se numește și *operațiune auxiliară* a raționamentului inductiv, analog determinațiunii la raționarea deductivă.

Fenomene analoage dobândim orî câte voim, dacă cercăm a examina și alte mișcări de idei, în care se sevărsesce o sintesă de idei complexe. În toate cazurile vom găsi momentele constante din următoarea:

Lege: *Judecățile sintetice se formează prin raționare inductivă din premise abstractive.*

(Va urma.)

Câte-va cuvinte despre om, vieață, epocile etății, constituție, temperament și moarte.

(Fine).

1. *Temperamentul sanguin* (sângios), persoanele cu acest temperament sînt robuste, cu față albă bătînd în roza la unii, muschii, plumănille și inima bine dezvoltate. Imaginațiunea vie și pasiunile violente. Au sînge încărcat de globule și mai adesea persoanele de acest temperament sînt predispușe la congestiuni (li-se urcă sîngele la cap). Părul este blond; respirația adîncă și digestiunea (mistuirea) ușoară.

Persoanele de acest temperament trebuie să aibă o alimentare potrivită, asemenea și beuturile trebuie

să fie luate cu mare cumpătare. Camera de locuit la aceste persoane trebuie să fie spațioasă și să nu fie prea mult încălzită. Cei de temperamentul acesta vor face mișcare și preumblare multă, care sînt foarte necesare la acest temperament.

2. *Temperamentul nervos*, este caracterizat prin dezvoltarea prea mare a sistemului nervos. Caracterele acestui temperament sînt: pelea este fină, albă palidă, cărnea moale, umbletul lor este încet, inteligența asemenea este dezvoltată și fruntea înaltă. Indivizi de acest temperament se supără fără cauză, și sînt supuși la tot felul de boale nervoase. La femei aceste caractere sînt mai dezvoltate ca la bărbați. Igiena la acest temperament prescrie, a se evita pe cât este posibil obosirea spiritului și a nervilor, precum și ori-ce cauză, care excită nervii. Mîncarea trebuie să fie întăritoare dar nu excitantă. Cei de temperamentul acesta vor locui la aer liber și deacă se poate la țeară fără ocupațiune prea multă a spiritului. Vor face băi reci, dese, care sînt de mare folos.

3. *Temperamentul limfatic*. Persoanele de acest temperament au în genere păr roșu și creș, mai rar au păr blond, ochi albaștri, pele albă cu pistrui, buze palide și dinți urîți. Acest temperament exprimă mai mult o strare de boală decît ființa de a fi; acesta este temperamentul cel mai delicat și mai bolnăvicios, persoanele de acest temperament sînt mai totdeauna supuse la boale, care au tendința de a deveni foarte ușor cronice, precum tuberculoza, scrofulele, etc. Persoanele de acest temperament trebuie a avea locuința la aer liber, preumblare potrivită, o alimentare sănătoasă, (mai mult carne și verdețuri). Se vor evita pe cât se poate locurile umede, nesănătoase și întunecoase.

4. *Temperamentul bilos*. Acest temperament nu este alt ceva decît temperamentul nervos la care predomină organul secretat de venin, care este ficatul.

Persoanele de acest temperament au față brună-gălbue, păr negru și ochi întunecați; fisionomia exprimă inteligență, mușchii viguroși, caracter firm și ambițios.

Acesta este temperamentul oamenilor capabili și inteligenți.

Acest temperament se pretinde a fi fost al lui Alexandru cel Mare, Iuliu Cesar, Petru cel Mare, Cromwell, Napoleon cel Mare, etc.

Persoanelor de acest temperament se recomandă a fi cumpătate la mîncare și beutură, a face mișcări în aer curat, a se feri de emoțiuni prea mari, a căuta să nu fie nicî odată constipate (încuiate), a nu lua beuturi iritante, precum ciocolată, cafea, ceai, rachiu (vinars), etc. Asemenea se facă băi, care se recomandă foarte mult la acest temperament.

Să întemplă, că la același individ să fie două temperamente asoțiate, cum: temperamentul nervos cu cel sanguin (sanguino-nervos), care din origine a fost numai sanguin dar s'a modificat prin influența

aerului de munte. Temperamentul nervos-limfatic, în care de regulă sunt femeile. Temperamentul sanguino-limfatic, în care sunt de regulă bărbații; acest temperament nu este alta decât temperamentul limfatic îndreptat prin o bună nutriție.

Ereditatea, este acea dispoziție prin care se transmit dela părinți la copii calitățile, însușirile, asemănarea și boalele.

Ereditatea este de două feluri; adică ereditatea fizică, sau asemănarea exteriorului părinților, mărimea corpului, puterea corpului și chiar durata vieții, — și ereditatea patologică sau moștenirea boalelor dela părinți; adică, când părinții au fost atinși de boale de piept (tuberculoasă), scrofule, etc. și copii lor se nasc tot cu aceste suferințe. Asemenea se mai transmit dela părinți la copii maladiile mentale (boalele de creeri, nebunia), reumatismul, boalele de inimă, epilepsia, histeria, ș. a. —

Dacă copii sunt născuți din părinți într'o etate înaintată, sau din părinți bolnavi de vre-o boală, sau numai unul din părinți a suferit de oare-care boale; trebuie a se lua următoarele măsuri pentru a modifica și întări starea sănătății copilului:

Pentru alăptarea copilului se se alege o doică sănătoasă cu lapte bun, și copilul se crească într'o locuință sănătoasă, în climă bună și cu nutrimenț întăritor.

Helvetius zice: „Arta creșterii unui copil constă în cunoașterea mijloacelor proprii de a face, ca corpul se devină cât mai forte, spiritul cât mai luminat și tendințele cât mai virtuozose.“

Regulele igienice în privința eredității sunt de două feluri: 1. Ameliorarea constituției și al 2. Combaterea predispozițiilor organelor bolnăvicioase provenite prin ereditate.

Ameliorarea constituției se poate face prin căsătorii astfelu, că familiile sau rudele de aproape se nu se căsătorească între sine, căci prin aceasta rasa omenească slăbește și degenerază, dând naștere la tot felul de boale constituționale. Asemenea nu trebuie a se uni două persoane slabe de constituție și de un temperament limfatic, căci dau naștere la copii mai slabi ca ei și predispuși la tuberculoasă, scrofule, etc.

De aceea dar trebuie ca în totdeauna se se facă legături între bărbați tari, viguroși, cu piele oacheșă și cu mușchi dezvoltăți și între femei cu părul blond, ochi albaștri, piele albă și cu temperament limfatic, sau vice-versa, adică o femeie în condițiunile bărbatului, și un bărbat în condițiunile femeii, și atunci va fi o bună generație.

Este foarte reu a se uni bărbați cu femei de același temperament, căci dau naștere la copii slabi și urți.

Facultățile intelectuale sau ale spiritului sunt deasemenea ereditare dela părinți la copii. Dacă părinții au fost savanți, și copii lor vor moșteni calitățile lor; asemenea dacă părinții vor fi fost oameni rei, copii vor

moșteni moravurile lor. Toți oamenii iluștri au avut părinți cu calități bune, și mai cu osebire aceia, care au avut nume remarcabile prin inteligența lor. După cum calitățile cele bune se moștensesc dela părinți la copii, asemenea se moștensesc și calitățile cele rele. Aceste facultăți depind dela derangearea în direcția normală a fibrelor creerilor, care produce o disordine în funcțiunile regulate ale acestui organ.

Pentru că este vorba aci despre creeri, vom arăta greutatea normală a creerilor.

Greutatea creerilor este de 1155 grame. Dar există și oameni cu creeri mult mai grei decât acestia. Așa creeri lui Depuytren au cântărit 1436 grame

„	„	G. Cuvier	„	„	1831	„
„	„	Cromwell	„	„	2229	„
„	„	Lord Byron	„	„	2238	„

Dar greutatea creerilor este în raport direct cu munca intelectuală și cu gradul de inteligență al individului.

Mania sinuciderii se transmite dela părinți la copii; asemenea și dipsomania (sau beția) și asasini.

* * *

Moartea, acest crud cuvânt este încetarea semnelor de viață din corpul omului, sau starea din urmă a slăbirei organismului. Un mare igienist zice: „Când firul vieții se rupe odată, acesta vine din greșelile igienice ale omului. Puterea divină a dat fie-cărui barca și cârma vieții, a cui este vina dacă omul singur o nesocotesce, o pierde sau o sfărâmă prin voința sau negligența sa.“

Moarte numim disolvarea puterii, adică desbinarea firelor și aducerea lor în stare de nimica.

Din punctul de vedere teologic moartea este despărțirea sufletului de corp, după care sufletul rămâne singur în sine, ear corpul se dă în stăpânirea pământului, se lipsese de viață și de activitate și se predă putreziciunii. Ear Sânta Scriptură zice: „Și se va întoarce țărina în pământ, precum a fost, ear spiritul se va întoarce la Dumnezeu, carele l-au dat pe el.“ (Ecl. 12., 7.)

Moartea este universală, o lege a naturii și nimeni nu se poate scăpa de ea, după cum zice Sânta Scriptură: „Cine este omul care va fi viu și se nu vadă moartea? (Ps. 8. 49.) Este rânduit omului odată se moară.“ Causa morții este păcatul original, aceasta se vede din amenințarea cu care Dumnezeu a însoțit porunca sa dată lui Adam, pentru gustarea din pomul cunoștinței binelui și a reului, „ori în ce zi veți mânca dintr'însul cu moarte veți muri.“ Precum zice și Apostolul: „Plata păcatului este moartea, printr'un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, și așa întru toți oamenii moartea a intrat.“ Moartea a urmat după păcat ca o pedeapsă firească pentru călcarea poruncii lui Dumnezeu.

Moartea vine în patru chipuri diferite; prin plămâni, prin inimă, prin creeri și prin slăbirea organelor.

Moartea prin plămâni vine, sau astupându-se plămânile printr'un gaz, precum este gazul acid carbonic, ce se produce când se astupă soba cu cărbuni încă arzând, produce asfixie; sau când din cauza unei boale oare-care în plămâni se formează o materie ce împedecă respirația și astfelu aduce moartea.

Moartea prin inimă vine când încetează de a mai bate în cazuri de leșinuri (sincope), sau prin ruperea arteriilor cordului (inimei), produse printr'o spaimă sau alte emoțiuni mari.

Moartea prin creeri provine, sau din cauză că ei nu primesc destul sânge dela inimă, sau când ei sufer de o boală oare-care; atunci funcțiunile lor se sting.

Moartea prin inaintarea etății sau slăbirea organelor, provine din cauză că osificațiunea (invirtoșeala) arteriilor, care prin aceasta perd din calibrul lor și numai nutresce corpul în deajuns, ear puterile scăzând treptat, încetează de a mai funcționa și vieța se stinge.

Semnele morții. Este de mare interes a cunoaște dacă un om este mort sau nu, căci de multe ori s'a întâmplat ca o persoană să fie numai leșinată și cei care au văzut-o, nesciind semnele morții, îndată au și îngrupat-o și în urmă s'a aflat că a fost numai leșinată. Așadară, în locuri unde nu se află nici un medic, care să constate dacă o persoană e moartă sau numai leșinată, este de mare necesitate, ca oricine să aibă cunoștința de aceste semne. Aceste semne sânt: Inima încetează de a mai bate, pielea corpului se întărește și-si schimbă culoarea în galbenă-verzie, nemișcarea complectă a pântecelui și a pieptului. Resuflavea pe nas și pe gură nu se mai simte; aceasta se constată punând o oglindă înaintea gurii persoanei ce se crede moartă, și dacă nu se depune abure sau ceața pe oglindă, atunci moartea este sigură. Ochiul se afundă în cap și se acoper cu un feliu de pânză gelatinoasă, întocmai ca un tulpă, corpul nu se mai mișcă, falca inferioară (cea din jos) se slăbește și se lasă în jos, gura și mâinile se înclătează. Corpul este nemișcat și țepăn (rigiditatea cadavrică).

Lipsa de nemișcare sub influența galvanisărei, adică, aplicând electricitate pe corp el rămâne nemișcat.

Așadară acestea sânt semnele morții, care nu întârzie a se arăta în timp de 24 de oare.

București.

Dr. Em. Elefterescu.

Varietăți.

Audiență. Joi în 28. Faur (12 Martie) au fost primiți în audiență la Maiestatea Sa P. P. S. S. Domnii Episcopi diecesani: *Ioan Meșian* al Aradului și *Nicolae Popea* al Caransebeșului. Primirea a fost foarte grațioasă. Maiestatea Sa s'a îndurat preagrațios a vorbi cu Prea Sântiile Lor întré altele și despre proiectul de lege pentru asilele de prunci

Furt mare la biserca noastră rom. gr. or. din Doloave. În noaptea de 28. Faur a. c. st. v. s'a furat cassa de fer a bisericii noastre din Doloave. În cassă se aflau 13.000 fl. bani gata și un libel dela prima cassă de păstrare din Timișoara despre 3648 fl. Cassa, de zece mări metriche de grea, era așezată în primul etagiu al casei parohiale.

Se zice ca lotrii ar fi fost ca la 20 de inși; după cum zeriunele jurnale mai mulți indivizi suspecti s'au arestat, la care s'au aflat și o parte din banii furați.

Sub auspiciis imperatoris. De 16 ani, de când există *Universitatea Francisc-Iosif* în Cernăuți, în 13. I. c. a avut loc pentru prima dată o promovare *sub auspiciis imperatoris*. Aceasta rară distincțiune a fost acordată candidatului jurist *Ioan cav. de Stârcea*, fiul deputatului român din parlamentul austriac *Victor cav. de Stârcea*. Decanul facultății ținu o cuvântare, în care observă întré altele, că până azi nu numai unul dintré doctorii din Cernăuți au absolvat studiile cu același rezultat, ca promoventul; dzcă însă acesta este singurul, căruia i-a reușit a dobândi această distincțiune, aceasta are a se atribui, pe lângă studiul său serios, și vazei bine meritate de care se bucură în țeara părintele său.

Bibliografie

Robinson Crusoe. sau aventurile minunate ale unui naufragiat, prelucrat pentru tinerețea noastră, cu șase chipuri. Editura Librăriei *Nicolae I. Ciurcu* în Brașov. 1889. Prețul 35 cr.

Cele mai frumoase povești culese de *Ioan Bota*. Editura Librăriei *N. I. Ciurcu*, Brașov. Prețul 30 cr.

Novele de Smara. Prețul 2 lei.

Foaia ilustrată. Apare în Sibiu în fie-care Duminică sub redacțiunea D-lui *Dr. D. P. Barcianu*. Prețul 6 fl. Anul I. Nr. 8.

Cuprinsul: E vremea. Poesie de *Lucreția Suciu* — Anica fata de împărat. De *T. Daul*. — Sfrșitul unei îndelungate vrășmășii. (Cu ilustrațiune.) — Biserică, școală și educațiune. — Literatură și sciință. — Teatru, musică și arte peste tot. — Economie. — Meserii, industrie, comerț. — Călătorii, descoperiri, invențiuni. — De toate și de pretutindenii. — Cronica săptămânii. — Glume. — Sciri personale. — Ghicitoră. — Corespondința foii.

Nr. 9. *Cuprinsul:* Unei înamorate. De *Ioan Moța*. — O cură drastică. de *I. Popovicu*. — Afrodita. Traducere din nemțesce. — Schițe din grădinărit. De *D. Comșa*. — Generalul *I. Em. Florescu*. (Cu ilustrațiune.) — Biserică, școală, educațiune. — Literatură și sciință. — Teatru, musică și arte peste tot. — De toate și de pretutindenii. — Cronica săptămânii. — Sciri personale. Corespondința foii.

Licitațiune minuendă.

Pe basa decisului Ven. Consistoriului diecesan a Caransebeșului din 7/19. Martie a. c. Nrul 380 Șc., comuna bisericăscă, respective comitetul parochial gr. or. rom.

din **Banloc**, escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a unei școale cu 2 sale de învățământ și 2 locuințe pentru învățători.

Licitațiunea se va ținea în comuna **Banloc** în 7/19 Aprilie a. c. la 10 oare a. m. în localul școalei gr. or. rom. de prunci.

Zidirea școalei este socotită, — fără materialul de lipsă, care-l dă comuna bisericească, — după specificațiunea de măsură și de spese, la 1496 fl. 15 cr. v. a., care e și prețul de eschiamare.

Întreprinzătorii, care doresc a primi lucrul, sânt poftiți a se presenta la terminul amintit în fața locului, având a depune înainte de începerea licitațiunii un vadiu de 10% din prețul de eschiamare în bani gata sau în hârtii de stat, care vadiu se va păstra la epitropie până la colaudarea lucrului.

Planul și specificațiunea de măsură și de spese împreună cu condițiunile de licitare și de zidire se pot vedea ori și când la presidiul comitetului parochial gr. or. român.

Banloc din ședința comitetului parochial gr. or. român ținută în 14/26 Martie 1891. [16] 1—3

Petru Cherla, m. p.
preot și preș. com. par.

Iuliu Dragomir, m. p.
notarul com. par.

CONCURS.

Pe baza ordinăcinii Ven. Consistoriului diecesan ddtto 2. Iunie 1890. Nr. 1250. ex 1890. B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan la parochia de clasa II. pe lângă neputinciosul paroch Nicolae Otonoga din **Seleuș**, protopresviteratul Pancioveii, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Dotățiunea:

A treia parte din toate venitele parochiale ale parochului veteran Nicolae Otonoga.

Cei-ce doresc a ocupa acest post, sânt avisați a-și trimite recursurile conform prescrierilor Statutului organic bisericesc și Regulamentului pentru parochii — adresate comitetului parochial — Prea On. D. protopresviter **Trifon Miclea** în **Uzdin** (Ozora).

Recurenții sânt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele bisericesci.

Seleuș, din ședința comitetului parochial ținută în 7. Martie 1891.

[15] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **Trifon Miclea**, protopresviter tractual.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională română gr. or. din **Basesci** protopresviteratul Făgetului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile începând dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 300 fl., din care sânt a se procura și 24 metri de lemne pentru încălzirea școalei.

2. Spese de scripturistică 3 fl.

3. pentru curatorul școalei 8 fl.

4. Locuință liberă cu $\frac{3}{4}$ jugere de grădină și $\frac{1}{4}$ de juger estravilan.

Ceice doresc a ocupa acest post învățătoresc, au să-și subștearnă recursurile ajustate cu documentele necesari, conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parochial din **Basesci** la oficiul protopresviterat gr. or. rom. al Făgetului până la terminul deschis.

Comitetul parochial doresce, ca recurenții să se presinte în vre-o duminecă sau sârbătoare în sânta biserică.

Basesci, din ședința comitetului parochial, ținută la 3. Martie 1891.

Comitetul parochial

[14] 2—3

Iosif Iclozan,
președinte.

În conțelegere cu mine: **Sebastian Olariu**, protopresviter tractual.

CONCURS.

Conform decisului Ven. Consistoriului diecesan ddtto 19. Februarie a. c. Nr. 224. B. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parochiei vacante de clasa II. din comuna **Folea**, protopresviteratul Buziașului, cu termin de recurgere până la finea lui Martie a. c. st. vechiu.

Emolumentele împreunate cu această parochie sânt:

1. O sesiune parochial constatătoare din 40 de jugere și 400 de stâjeni □ pământ arătoriu de clasa I. și 5 jugere de pășune din islazul comunal.

2. Stola usuată și birul îndatinat dela 82 de case și anume: după o sesiune 40 oche de grâu eară dela jelerii câte 5 oche.

3. Un plaț parochial intravilan de sub Nr. 64.

Mai departe, este de observat că după reposatul preot din **Folea**, **Michaiu Popovicu**, a ramas vâduva, carea, după §. 8. din Regulamentul pentru parochii, un an de zile dela moartea soțului ei are drept la jumătate din venitul parochiei.

Doritorii de a ocupa această parochie sânt avisați, că recursurile instruate conform stat. organic bis. și Regulamentului pentru parochii adresate, comitetului parochial, să le subștearnă oficiului protopresviterat în **Jebel**.

Preoții recurenți la această parochie au să dovedească cumcă până la finea anului 1890. și-au plătit contribuțiunea, regularea apelor, equivalentul, sidoxia episcopască și competența protopresviterală.

În fine recurenții sânt poftiți a se presenta, însă numai odată, în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Recurențele, care se va înfătoșa de mai multe ori în comună, sau va veni în ziua de alegere în comună, unul ca acela va fi eschis din candidare.

Folea, în 24. Faur 1891.

[13] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual.

